



MUSTAQIL DAVLATLAR HAMDO‘STLIGI DOIRASIDAGI HAMKORLIKNING USTUVOR YO‘NALISHLARI BELGILAB OLINDI

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Turkmaniston Prezidenti Serdar Berdimuhamedovning taklifiga binoan 7-9-oktabr kunlari amaliy tashrif bilan ushbu mamlakatda bo‘ldi.



Prezident Shavkat Mirziyoyev 9-oktabr kuni Turkmanistonning “Avaza” milliy sayyohlik zonasida Mustaqil davlatlar Hamdo‘stligi Davlat rahbarlari kengashining tor doiradagi majlisida ishtirok etdi.

Turkmaniston Prezidenti Serdar Berdimuhamedov raisligida o‘tgan sammitda Ozarbayjon Respublikasi

Prezidenti Ilhom Aliyev, Belarus Respublikasi Prezidenti Aleksandr Lukashenko, Qozog‘iston Respublikasi Prezidenti Qosim-Jomart Toqayev, Qirg‘iz Respublikasi Prezidenti Sadir Japarov, Rossiya Federatsiyasi Prezidenti Vladimir Putin, Tojikiston Respublikasi Prezidenti Emomali Rahmon, Armaniston Bosh vaziri Nikol Pashinyan

hamda MDH bosh kotibi Sergey Lebedev ham qatnashdilar.

Kun tartibiga muvofiq, ko‘p tomonlama hamkorlikni yanada kengaytirishning dolzarb masalalari yuzasidan fikr almashildi.

Davlatimiz rahbari o‘z nutqida barchani qutlug‘ sana — Hamdo‘stlikning 35 yilligi bilan tabriklab, yuz

berayotgan o‘zgarishlarga qaramay, mamlakatlarimiz va xalqlarimizni yaqin insoniy munosabatlar, umumiy tarix va hamkorlikning ulkan salohiyati bog‘lab kelayotganini ta’kidladi.

— Bugungi kunda dunyo tubdan o‘zgarmoqda. Ziddiyatlar ortib bormoqda, odatiy iqtisodiy aloqalar qayta qurilmoqda. Bunday vaziyatda

ishonchni mustahkamlash, pozitsiyalarni tez-tez uyg‘unlashtirib borish va kelishuvlarimizning real natija berishiga erishish ayniqsa muhimdir, — dedi O‘zbekiston Prezidenti.

Iqtisodiy integratsiya va ishlab chiqarish kooperatsiyasi barqarorlik va taraqqiyotning asosiy poydevorlaridan biri bo‘lib qolayotgani ta’kidlandi.

Savdo-investitsiyaviy sheriklikni yangi bosqichga olib chiqish maqsadida mavjud imkoniyatlardan to‘liq foydalanish hamda oddiy tovar ayirboshlashdan qo‘shilgan qiymatning to‘liq zanjirlarini birgalikda yaratishga bosqichma-bosqich o‘tish zarurligi qayd etildi.

[Davomi 2-betda](#)

BUYUK BRITANIYA BILAN O‘ZARO MANFAATLI SHYERIKLIK RIVOJLANTIRILADI

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 9-oktabr kuni O‘zbekiston — Britaniya iqtisodiy qo‘mitasining ikkinchi yig‘ilishida ishtirok etish uchun mamlakatimizga kelgan Buyuk Britaniyaning savdo bo‘yicha davlat vaziri, lord Anas Sarvarni qabul qildi.

Suhbat avvalida lord Sarvar davlatimiz rahbariga Buyuk Britaniya Bosh vaziri Endi Byornemning samimiy salomi va maxsus maktubini yetkazdi.

O‘zaro manfaatli sheriklikni, avvalo, savdo-iqtisodiy sohada yanada kengaytirish masalalari muhokama qilindi.

Siyosiy muloqot jadal rivojlanayotgani, barcha darajalardagi almashinuvlar faollashgani mamnuniyat bilan qayd etildi. Xavfsizlik sohasida samarali hamkorlik yo‘lga qo‘yilgan.

O‘zaro tovar ayirboshlash hajmi ortib bormoqda. Mamlakatimizda 260 ta qo‘shma korxona muvaffaqiyatli faoliyat yuritmoqda.

London fond birjasida O‘zbekiston Milliy investitsiya jamg‘armasining ilk IPOsi muvaffaqiyatli amalga oshirildi. Moliya sohasida “Standard Chartered” banki, neft-gaz tarmog‘ida esa “British Petroleum” kompaniyasi faol ish olib bormoqda.

O‘ZA

FAROVONLIKNING MASHAQQATLI YO‘LI yoxud barqaror daromad manbaini yaratish orqali kambag‘allikni jilovlash siri

Kechayotgan shiddatli yangilanishlar hisobiga qo‘lga kiritilayotgan olamshumul yutuqlar, tarixiy natijalar yurtdoshlarimiz farovonligini oshirish, iqtisodiy barqarorlikni ta’minlash bilan birga O‘zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini ham oshirmoqda.

Kambag‘allikni qisqartirish yo‘nalishidagi islohotlar va erishilayotgan natijalar ko‘rsatyaaptiki, O‘zbekiston juda qisqa davrda ayni yo‘nalish bo‘yicha dunyoga namuna bo‘la oladigan darajadagi milliy tajriba yarata oldi. Pirovardida an‘anaviy ijtimoiy yordam berish yondashuvidan

farqli o‘laroq, aholini tadbirkorlikka jalb qilish, kasb-hunarga o‘qitish va manzilli ko‘maklashish vositasida barqaror daromad manbaini yaratishga asoslangan tajriba orqali kambag‘allikni keskin kamaytirishga erishildi.

[Davomi 3-betda](#)

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI SHAVKAT MIRZIYOYEVNING MUSTAQIL DAVLATLAR HAMDO‘STLIGI DAVLAT RAHBARLARI KENGASHI MAJLISIDAGI NUTQI

Hurmatli Serdar Gurbanguliyevich! Hurmatli hamkasblar!

Avvalo, samimiy qabul va sammitni a‘lo darajada tashkil etgani uchun Turkmaniston Prezidenti, hurmatli Serdar Gurbanguliyevich Berdimuhamedovga chin dildan minnatdorlik bildiraman.

“Avaza” milliy sayyohlik zonasining go‘zal qiyofasi Turkmaniston jadal sur‘atlar bilan rivojlanayotganini har safar yaqqol namoyish etadi.

Ashxobodning MDHda sermahsul kechgan muvaffaqiyatli raisligi alohida e‘tirofga sazovordir.

Barchangizni qutlug‘ sana —

Hamdo‘stlikning 35 yilligi bilan chin qalbimdan tabriklayman.

Ana shu davrda mamlakatlarimizda ham, dunyoda ham ko‘p narsalar o‘zgardi. Ammo eng asosiy masala bo‘lgan holat o‘zgarmasdan qoldi: bizni yaqin insoniy munosabatlar, umumiy tarix va hamkorlikning ulkan salohiyati bog‘lab kermoqda. Bugun ulardan xalqlarimizning manfaatlari yo‘lida foydalanish muhimdir.

Hurmatli majlis ishtirokchilari!

Bugungi kunda dunyo tubdan o‘zgarmoqda. Ziddiyatlar ortib, odatiy iqtisodiy aloqalar qayta qurilmoqda.

Bunday vaziyatda ishonchni mustahkamlash, pozitsiyalarni tez-tez

uyg‘unlashtirib borish va kelishuvlarimizning real natija berishiga erishish ayniqsa muhimdir.

Mamlakatlarimiz tajribasi shuni ko‘rsatmoqdaki, iqtisodiy integratsiya va ishlab chiqarish kooperatsiyasi barqarorlik hamda taraqqiyotning asosiy poydevorlaridan biri bo‘lib qolmoqda.

Shu bois, biz davlatlarimizning umumiy salohiyatidan to‘liq foydalanish va savdo-investitsiya sohasidagi sheriklikni yangi bosqichga olib chiqishni zarur deb hisoblaymiz.

Oddiy tovar ayirboshlashdan qo‘shilgan qiymatning to‘liq zanjirlarini birgalikda yaratishga bosqichma-bosqich o‘tishni

maqsadga muvofiq deb bilamiz. Bu shuni anglatadiki, biz birgalikda ishlab chiqarishimiz, investitsiya kiritishimiz va mahsulotlarimizni tashqi bozorlarga olib chiqishimiz zarur.

Aynan shunday kooperatsiya eng katta natijani beradi — yangi korxonalar, yangi ish o‘rinlari va fuqarolarning daromadlari o‘shishini ta’minlaydi.

Birgalikdagi sa’y-harakatlarimizni qaratishimiz kerak bo‘lgan bir qator ustuvor yo‘nalishlarni ko‘rsatib o‘tmoqchiman.

Avvalo, Erkin savdo zonasining cheklavlarsiz to‘liq faoliyat yuritishini ta’minlash zarur.

[Davomi 2-betda](#)

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI SHAVKAT MIRZIYOYEVNING MUSTAQIL DAVLATLAR HAMDO‘STLIGI DAVLAT RAHBARLARI KENGASHINING KENGAYTIRILGAN MAJLISIDAGI NUTQI

Muhtaram Serdar Gurbanguliyevich! Hurmatli hamkasblar!

Uchrashuvimizning barcha ishtirokchilarini yana bir bor qutlashdan mamnunman.

Avvalo, Turkmaniston Prezidenti, hurmatli Serdar Gurbanguliyevich Berdimuhamedovga ushbu maskanda bizni doimo samimiy kutib olayotgani uchun chin dildan minnatdorlik bildiraman.

Majlisimizning faxriy mehmoni — Eron Islom Respublikasi Prezidenti, hurmatli Mas‘ud Pezeshkiyoni janoblarini qutlayman.

O‘zbekiston Respublikasining 2027-yilda MDHga raislik qilishi to‘g‘risidagi qaromi qo‘llab-quvvatlaganlari uchun ham barcha hamkasblarimga o‘z tashakkurimni izhor etaman.

Hamdo‘stlikda raislik qilish biz uchun, avvalo, umumiy ishimizga o‘z hissamizni qo‘shish, yangi g‘oyalarni taklif etish hamda bugungi kunda mamlakatlarimiz uchun chindan ham muhim bo‘lgan yo‘nalishlarni birgalikda rivojlantirish imkoniyati demakdir.

Kelgusi yili aniq va sezilarli natija beradigan masalalarni e‘tibor markaziga qo‘yish niyatidamiz. Bular — iqtisodiyot, yangi texnologiyalar, transport, xavfsizlik, ta’lim, ilm-fan va inson salohiyatini rivojlantirishdir.

Biz O‘zbekistonning raisligi uchun belgilangan “MDH — ishonch va umumiy taraqqiyot makoni” degan shiorda aynan ushbu yondashuvni mujassam etdik. Bugungi kunda Raislik konsepsiyasi va Tadbirlar

rejasi ustidagi ishlarni yakunlamoqdamiz. Ular hozirgi o‘zida yuzdan ortiq aniq chora-tadbirlar ko‘zda tutilgan.

Mazkur dastur oddiy tashabbuslar ro‘yxati bo‘lib qolmasligi biz uchun muhimdir. Har bir yo‘nalish bo‘yicha aniq qadamlar, muddatlar va biz birgalikda erishadigan natija bo‘lishi kerak.

Raisligimiz davrida aynan mana shunday amaliy ishlarga e‘tibor qaratishni xohlaymiz. Hurmatli majlis ishtirokchilari! Hamdo‘stlik doirasidagi siyosiy muloqotga alohida e‘tibor qaratishimiz zarur.

Bugun dunyoda vaziyat tobora murakkablashib borayotgan bir paytda har qanday masalani xotirjam muhokama qilish, bir-birimizni tinglash hamda barchamizga

maqbul bo‘lgan yechimlarni izlash imkoniyatini saqlab qolish o‘ta muhimdir.

Yaxshi qo‘shnichilik, o‘zaro ishonch va anglashuv mamlakatlarimiz o‘rtasidagi munosabatlarning asosi bo‘lib qoladi va bu poydevorni mustahkamlash lozim.

Iqtisodiyotda asosiy e‘tiborni sanoat kooperatsiyasiga qaratishni taklif etamiz. Mamlakatlarimiz salmoqli ishlab chiqarish imkoniyatlari, resurslar, texnologiyalar va bozorlarga ega. Agar ana shu salohiyatimizni birlashtirsak, qo‘shma ishlab chiqarish quvvatlarini yaratsak va barqaror yetkazib berish zanjirlarini yo‘lga qo‘ysak, barcha ishtirokchilar uchun natija yanada sezilarli bo‘ladi.

[Davomi 2-betda](#)

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI SHAVKAT MIRZIYOYEVNING MUSTAQIL DAVLATLAR HAMDO‘STLIGI DAVLAT RAHBARLARI KENGASHI MAJLISIDAGI NUTQI

Boshlanishi 1-betda

Biz uchun texnik to‘siqlarni bartaraf etish, muvofiqlik sertifikatlari o‘zaro tan olinishini ta‘minlash va davlat xaridlaridan foydalanish imkoniyatini kengaytirish g‘oyatda muhim.

Mamlakatlarimiz iqtisodiyotining barqarorligi va xalqlarimiz farovonligiga bevosita ta‘sir qiladigan yana bir masala bu — oziq-ovqat xavfsizligidir.

Qishloq xo‘jaligi mahsulotlari bo‘yicha davlat xaridlari sohasida o‘zaro bozor ochishni kengaytirish to‘g‘risidagi bitim, shuningdek, Oziq-ovqat xavfsizligi sohasidagi hamkorlik dasturi tez fursatlarda kelishib olinishi va tasdiqlanishiga umid qilamiz.

Shuningdek, bozorlarimizdagi vaziyatni oldindan prognoz qilishni muhim deb hisoblayman. Buning uchun oziq-ovqat va o‘g‘itlar eksportiga chekllovlar kiritishdan oldin o‘zaro xabardor qilish va maslahatlashish mexanizmini joriy etishni taklif qilamiz. Bu ehtimoliy xatarlarni oldindan tushunish hamda bir mamlakatning qarori boshqa davlatlar bozorlariga kutilmaganda ta‘sir ko‘rsatishi bilan bog‘liq vaziyatlarning oldini olish imkonini beradi.

Navbatdagi muhim yo‘nalish sanoat sohasidagi imkoniyatlarimizni birlashtirish va o‘zaro investitsiyalarni kengaytirishni nazarda tutadi.

Toshkentda o‘tkazilgan “INNOPROM. Markaziy Osiyo” ko‘rgazmasi va beshinchi Xalqaro investitsiya forumi biznes vakillari birgalikda ishlashga yuqori darajada qiziqayotganini yana bir bor namoyish etdi. Bu qiziqishni yangi imkoniyatlar yaratish bilan qo‘llab-quvvatlash zarur.

Maxsus iqtisodiy zonalar ga alohida e‘tibor qaratishni taklif qilamiz. Bizning maqsadimiz Hamdo‘stlik davlatlarining faoliyat ko‘rsatib turgan maxsus iqtisodiy zonalar i va sanoat parklarini yagona tarmoqqa bog‘lashdan iborat. Maxsus iqtisodiy zonalar faoliyatini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha “yo‘l xaritasi” tez fursatda kelishib olinishiga umid qilamiz.

Mamlakatlarimizning transport jihatdan bog‘liqligi masalasiga alohida to‘xtalib o‘tmoqchiman.

Integratsiyalashgan logistika markazlarini tashkil etish, tranzit xarajatlarini sezilarli

darajada qisqartirish, yuk tashish qoidalarini birxillashtirish hamda MDHda yagona transport axborot tizimini shakllantirish tarafdorimiz.

Turkman do‘stlarimizning 2029-yilni Hamdo‘stlikning transport bog‘liqligi yili deb e‘lon qilish haqidagi tashabbusini qo‘llab-quvvatlaymiz.

Energetika xavfsizligi ham juda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Bugun bizga mintaqaning energetik jihatdan bog‘liqligini yaqin o‘n yilliklarda rivojlantirish bo‘yicha uzoq muddatli prognoz zarur. Bu esa energiyaning mavsumiy ortiqchaligi va taqchilligi qayerda va qachon yuzaga kelishi, qaysi tarmoqlarni rivojlantirish zarurligi hamda gidroenergetika, issiqlik generatsiyasi va qayta tiklanuvchi manbalarni qanday qilib eng samarali tarzda uyg‘unlashtirish mumkinligi haqida aniq tasavvur hosil qilish imkonini berishi lozim.

Ushbu vazifalarni hisobga olgan holda, biz MDH energetika sektorini innovatsion rivojlantirish dasturi hamda uni amalga oshirish bo‘yicha Harakatlar rejasini ishlab chiqdik.

Barchamiz uchun umumiy bo‘lgan yana bir xavf-xatar iqlim o‘zgarishi bilan bog‘liq.

Bu borada muvofiqlashtirilgan va amaliy qarorlar zarur. Biz kam uglerodli texnologiyalarni jadal joriy etish va yopiq sikldagi ishlab chiqarishlarni rivojlantirish tarafdorimiz.

Sa‘y-harakatlarimizni birlashtirish uchun MDHning resurslardan samarali foydalanish va aylanma iqtisodiyot sohasida hamkorlik konsepsiyasini ishlab chiqishni taklif etamiz.

Hurmatli hamkasblar!

Madaniy-gumanitar aloqalar xalqlarimiz o‘rtasidagi o‘zaro anglashuv va ishonchni mustahkamlashning kuchli poydevori bo‘lib xizmat qiladi.

Biz Davlatlararo gumanitar hamkorlik jamg‘armasi formatini kengaytirish orqali mazkur yo‘nalishni yanada rivojlantirish uchun yaxshi imkoniyatlarni ko‘rmuqdamiz.

Bugungi kunda yangi texnologiyalar ta‘sirida tez o‘zgarib, zamonaviy iqtisodiyotning mustaqil hamda sezilarli qismiga aylanib borayotgan ijodiy

industriyalarga alohida e‘tibor qaratishni taklif qilamiz.

Shu munosabat bilan “Madaniy siyosat va kreativ industriyalarni” forumini tashkil etishni taklif etamiz.

Shu kunlarda qadimiy Xiva shahri MDH Yoshlar forumini qabul qilishga tayyorgarlik ko‘rmuqda. Ishonchim komil, ushbu anjuman yoshlarning o‘z ijodiy va intellektual salohiyatini to‘liq namoyon etishi uchun maydon bo‘lib xizmat qiladi.

Hurmatli delegatsiyalar rahbarlari!

Zamonaviy xavf-xatarlar haqida so‘z ketganda, butun dunyoda ko‘lami jadal o‘sib borayotgan muammo — kiberjinyoatchilik borasida alohida to‘xtalib o‘tmoqchiman.

Axborot texnologiyalaridan foydalangan holda sodir etilayotgan fribgarlik allaqachon fuqarolar va biznesga jiddiy zarar yetkazib, mamlakatlarimiz moliya tizimlarining barqaror ishlashiga xavf tug‘dirmoqda.

Shu bois, Ichki ishlar vazirlari kengashiga qisqa muddatda transchegaraviy kiberjinyoatlar va fribgarlik sxemalariga tekzor javob berish uchun MDH Qo‘shma aloqa markazini tashkil etish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar ishlab chiqishni topshirishni taklif etamiz.

Hurmatli hamkasblar! Kelgusi yilda O‘zbekiston MDHga raislikni qabul qiladi.

Hamdo‘stlikni yanada mustahkamlash va fuqarolarimiz his etadigan aniq natijalarga erishish uchun yaqin hamkorlik qilishga bel bog‘laganmiz.

Sizlarni Kengashning kelgusi yili Buxoroda o‘tkazilishi rejalashtirilayotgan navbatdagi majlisiga taklif etaman.

So‘zimming yakunida Turkmaniston Prezidenti, hurmatli Serdar Gurbanguliyevich Berdimuhamedovga mehmondo‘stlik hamda sammitni yuqori darajada tashkil etgani uchun yana bir bor minnatdorlik bildiraman.

Bugun erishilgan kelishuvlar o‘zining amaliy tasdiq‘ini topadi, hamkorligimiz esa bundan buyon ham mamlakatlarimiz va xalqlarimiz manfaatlariga xizmat qiladi deb ishonaman.

E‘tiboringiz uchun rahmat.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI SHAVKAT MIRZIYOYEVNING MUSTAQIL DAVLATLAR HAMDO‘STLIGI DAVLAT RAHBARLARI KENGASHINING KENGAYTIRILGAN MAJLISIDAGI NUTQI

Boshlanishi 1-betda

Shuning uchun biz sanoat kooperatsiyasini rivojlantirish va o‘zaro investitsiyalar uchun sharoitlarni yaxshilashga alohida e‘tibor qaratamiz. Shu bilan birga, mamlakatlarimiz o‘rtasidagi savdo-sotiqqa hamon xalaqit berib kelayotgan to‘siqlarni bartaraf etish muhim ahamiyatga ega.

Hamkorlikning alohida yo‘nalishi raqamli texnologiyalar bilan bog‘liq. Biz ulardan biznesda foydalanishni kengaytirish, elektron tijoratni rivojlantirishni muhim deb hisoblaymiz.

Ushbu jarayonda faqat hozirning o‘zida ham yaxshi rivojlangan sohalar bilan cheklanib qolmaslik kerak. Oldinga qadam tashlash va yaqin yillarda mamlakatlarimiz iqtisodiyoti raqobatbardoshligini oshirish bilan bog‘liq bo‘ladigan sohalar da birgalikda ishlash zarur.

Bu o‘rinda so‘z muhim minerallar, sun‘iy intellekt, robotlashtirish, yangi materiallar va zamonaviy energetika texnologiyalari sohalar i haqida bormoqda. Aynan shu sohalar bugungi kunda o‘z kompetensiyalarimiz hamda qo‘shma loyihalarni yaratgan holda, ortda qolib ketmasligimiz muhim bo‘lgan yo‘nalishlardir.

Raisligimizning yana bir muhim yo‘nalishi transport bilan bog‘liq.

Markaziy Osiyo bugungi kunda Sharq va G‘arb, Shimol va Janub o‘rtasidagi muhim transport tuguniga aylanib bormoqda. Biz ushbu imkoniyatlardan to‘liq foydalanishimiz kerak. Buning uchun tranzit tartib-taomillarini soddalashtirish hamda qulay, xavfsiz va iqtisodiy jihatdan manfaatl i bo‘lgan yo‘nalishlarni yaratish muhimdir.

Biz Markaziy Osiyo transport tarmog‘i MDH makonida va uning tashqarisidagi umumiy aloqalar tizimining muhim qismiga aylanishidan manfaaddormiz.

Hurmatli hamkasblar!

Xavfsiz va barqaror muhitsiz na iqtisodiyot, na savdo, na yirik qo‘shma loyihalar bo‘lishi mumkin emas. Shuning uchun raisligimiz davrida ayni yo‘nalish ham eng muhim sohalar dan biri bo‘lib qoladi.

Biz MDHning sohaviy organlari ishini va mamlakatlarimizning umumiy tahdidlarga qarshi kurashish borasidagi sa‘y-harakatlarini qo‘llab-quvvatlaymiz. Bu o‘rinda so‘z terrorizm, ekstremizm va kiberjinyoatchilik haqida bormoqda.

MUSTAQIL DAVLATLAR HAMDO‘STLIGI DOIRASIDAGI HAMKORLIKNING USTUVOR YO‘NALISHLARI BELGILAB OLINDI

Boshlanishi 1-betda

Shundan so‘ng mamlakatimiz yetakchisi birgalikdagi sa‘y-harakatlarni qaratish kerak bo‘lgan qator ustuvor yo‘nalishlarni ko‘rsatib o‘tdi.

Avvalo, texnik to‘siqlarni bartaraf etish, muvofiqlik sertifikatlarini o‘zaro tan olinishini ta‘minlash va davlat xaridlaridan foydalanish imkoniyatini kengaytirish orqali Erkin savdo zonasining chekllovlarisiz to‘liq faoliyat yuritishini ta‘minlash zarurligi ta‘kidlandi.

Iqtisodiyotlar barqarorligi va aholi farovonligini ta‘minlashda oziq-ovqat xavfsizligi alohida ahamiyatga ega ekan i qayd etildi.

Bu borada qishloq xo‘jaligi mahsulotlari bo‘yicha davlat xaridlari sohasida o‘zaro bozor ochishni kengaytirish to‘g‘risidagi bitimni hamda oziq-ovqat xavfsizligi sohasidagi hamkorlik dasturini tez fursatlarda kelishib olinishi va tasdiqlanishi maqsadga muvofiqligi ta‘kidlandi. Mamlakatlar bozorlaridagi vaziyatni oldindan prognoz qilish imkoniyatlarini kengaytirish maqsadida oziq-ovqat va o‘g‘itlar eksportiga chekllovlar kiritishdan oldin o‘zaro xabardor qilish va maslahatlashish mexanizmini joriy etish taklif qilindi.

Sanoat sohasidagi imkoniyatlarni birlashtirish va o‘zaro investitsiyalar hajmini oshirish masalasiga alohida to‘xtalib o‘tdi. Biznes vakillarining hamkorlikda ishlashdan manfaaddorligi yuqori ekan i, buni yanada rivojlantirish maqsadida maxsus iqtisodiy zonalar faoliyatini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha “yo‘l xaritasi” tez fursatda kelishib olinishi zarurligi qayd etildi.

Prezidentimiz transport jihatdan bog‘liqlik masalasiga alohida to‘xtalib, integratsiyalashgan logistika markazlarini tashkil etish, tranzit xarajatlarini sezilarli darajada qisqartirish, yuk tashish

qoidalarini birxillashtirish hamda MDHda yagona transport axborot tizimini shakllantirish tarafdori ekanini bildirdi hamda Turkmaniston tomonining 2029-yilni Hamdo‘stlikning transport bog‘liqligi yili deb e‘lon qilish haqidagi tashabbusini qo‘llab-quvvatladi.

Energetika xavfsizligini ta‘minlash borasida yaqin o‘n yilliklarga mo‘ljallangan uzoq muddatli prognozga ehtiyoj yuqori ekan i ta‘kidlandi.

— Bu esa energiyaning mavsumiy ortiqchaligi va taqchilligi qayerda va qachon yuzaga kelishi, qaysi tarmoqlarni rivojlantirish zarurligi hamda gidroenergetika, issiqlik generatsiyasi va qayta tiklanuvchi manbalarni qanday qilib eng samarali tarzda uyg‘unlashtirish mumkinligi haqida aniq tasavvur hosil qilish imkonini berishi lozim, — dedi davlatimiz rahbari.

Iqlim o‘zgarishi bilan bog‘liq muammo-larga ham to‘xtalib o‘tdi.

— Bu borada muvofiqlashtirilgan va amaliy qarorlar zarur. Biz kam uglerodli texnologiyalarni jadal joriy etish va yopiq sikldagi ishlab chiqarishlarni rivojlantirish tarafdorimiz, — dedi Prezidentimiz.

Sa‘y-harakatlarni birlashtirish uchun MDHning resurslardan samarali foydalanish va aylanma iqtisodiyot sohasida hamkorlik konsepsiyasini ishlab chiqish taklif etildi.

Madaniy-gumanitar aloqalar Ham-do‘stlik mamlakatlari va xalqlari o‘rtasida o‘zaro anglashuv va ishonchni mustahkamlash uchun mustahkam poydevor bo‘lib xizmat qilishi qayd etildi.

Davlatlararo gumanitar hamkorlik jamg‘armasi formatini kengaytirish orqali bu yo‘nalishni yanada rivojlantirish uchun yaxshi imkoniyatlar mavjudligi ko‘rsatib o‘tdi.

Bugungi kunda yangi texnologiyalar ta‘sirida tez o‘zgarib, zamonaviy iqtisodiyotning mustaqil va muhim tarmog‘iga aylanib borayotgan ijodiy

industriyalarga alohida e‘tibor qaratish taklif etildi.

Shu munosabat bilan “Madaniy siyosat va kreativ industriyalarni” forumini tashkil etish tashabbusi ilgari surildi.

Zamonaviy xavf-xatarlar qatorida butun dunyoda ko‘lami jadal o‘sib borayotgan kiberjinyoatchilik muammosi alohida qayd etildi.

— Axborot texnologiyalaridan foydalangan holda sodir etilayotgan fribgarlik allaqachon fuqarolar va biznesga jiddiy zarar yetkazmoqda, mamlakatlarimiz moliya tizimlarining barqaror ishlashiga xavf tug‘dirmoqda, — dedi O‘zbekiston Prezidenti.

Shu munosabat bilan Ichki ishlar vazirlari kengashiga qisqa muddatda transchegaraviy kiberjinyoatlar va fribgarlik sxemalariga tekzor javob berish uchun MDH Qo‘shma aloqa markazini tashkil etish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar ishlab chiqishni topshirish taklif etildi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev so‘zining yakunida O‘zbekiston kelgusi yili MDHga raislikni qabul qilishga va Hamdo‘stlikni rivojlantirish uchun yaqindan hamkorlik qilishga tayyor ekanini bildirdi. Shuningdek, Turkmaniston Prezidenti Serdar Berdimuhamedovga mehmondo‘stlik hamda sammitni yuksak saviyada tashkil etgani uchun minnatdorlik izhor etdi.

Yig‘ilish davomida Hamdo‘stlikka a‘zo boshqa mamlakatlar delegatsiyalari rahbarlari ham so‘zga chiqdi.

Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligi sammiti majlisning faxriy mehmoni — Eron Islom Respublikasi Prezidenti Mas‘ud Pezeshkiyoni ishtirokida kengaytirilgan tarkibda davom etdi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev mamlakatimizning 2027-yilda Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligiga raisligi davrida ustuvor ahamiyatga ega bo‘ladigan yo‘nalishlarni bayon qildi.

Davlatimiz rahbari raislik to‘g‘risidagi qaror qo‘llab-quvvatlangani va umumiy ishga hissa qo‘shish, yangi g‘oyalarni taklif etish va bugungi kunda Hamdo‘stlik mamlakatlari uchun chindan ham muhim bo‘lgan yo‘nalishlarni birgalikda rivoj-lantirish imkoniyati uchun barcha hamkasblariga minnatdorlik bildirdi.

— Biz kelgusi yili aniq va sezilarli natija beradigan masalalarni e‘tibor markaziga qo‘yish niyatidamiz. Bular — iqtisodiyot, yangi texnologiyalar, transport, xavfsizlik, ta‘lim, ilm-fan va inson salohiyatini rivojlantirishdir, — dedi Prezident Shavkat Mirziyoyev.

Ushbu yondashuv O‘zbekistonning raisligi uchun belgilangan “MDH — ishonch va umumiy taraqqiyot makoni” degan shiorda o‘z ifodasini topdi.

Ayni paytda Raislik konsepsiyasi va tadbirlar rejasini ishlab chiqish ishlari yakunlanmoqda. Ularda yuzdan ortiq aniq tadbirni amalga oshirish ko‘zda tutilgan.

O‘zbekiston raisligi davridagi ustuvor yo‘nalishlar va amaliy hamkorlik mexanizmlari taqdim etildi.

Hamdo‘stlik doirasidagi siyosiy muloqotga alohida e‘tibor qaratiladi.

— Bugun dunyoda vaziyat tobora murakkablashib borayotgan bir paytda har qanday masalani xotirjam muhokama qilish, bir-birimizni tinglash hamda barchamizga maqbul bo‘lgan yechimlarni izlash imkoniyatini saqlab qolish o‘ta muhimdir, — dedi davlatimiz rahbari.

MDH mamlakatlari salmoqli ishlab chiqarish salohiyati, resurslar, texnologiyalar va bozorlarga ega ekanini inobatga olib, iqtisodiyot sohasida asosiy e‘tiborni sanoat kooperatsiyasiga qaratish taklif etildi.

— Agar bu salohiyatimizni birlashtirsak, qo‘shma ishlab chiqarish quvvatlarini yaratsak va barqaror yetkazib berish zanjirlarini yo‘lga qo‘ysak, barcha ishtirokchilar uchun natija yanada sezilarli bo‘ladi, — dedi Prezidentimiz.

Bu borada mamlakatlar o‘rtasidagi savdo-sotiqqa xalaqit berib kelayotgan to‘siqlarni bartaraf etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Raqamli texnologiyalar bilan bog‘liq yo‘nalishga ham alohida e‘tibor qaratildi. Bunda faqat hozirning o‘zida ham yaxshi rivojlangan sohalar bilan cheklanib qolmaslik muhimligi ta‘kidlandi.

— Oldinga qadam tashlash va yaqin yillarda mamlakatlarimiz iqtisodiyoti raqobatbardoshligini oshirish bilan bog‘liq bo‘ladigan sohalar da birgalikda ishlash zarur. Bu o‘rinda so‘z muhim minerallar, sun‘iy intellekt, robotlashtirish, yangi materiallar va zamonaviy energetika texnologiyalari sohalar i haqida bormoqda. Aynan shu sohalar bugungi kunda o‘z kompetensiyalarimiz hamda qo‘shma loyihalarni yaratgan holda, ortda qolib ketmasligimiz muhim bo‘lgan yo‘nalishlardir, — dedi O‘zbekiston Prezidenti.

Raislikning yana bir ustuvor yo‘nalishi sifatida transport sohasi belgilandi. Markaziy Osiyo Sharq va G‘arb, Shimol va Janub o‘rtasidagi muhim transport tuguniga aylanib borayotgani ta‘kidlandi.

— Biz ushbu imkoniyatlardan to‘liq foydalanishimiz kerak. Buning uchun tranzit tartib-taomillarini soddalashtirish hamda qulay, xavfsiz va iqtisodiy jihatdan manfaatl i bo‘lgan yo‘nalishlarni yaratish muhimdir, — dedi davlatimiz rahbari.

O‘zbekiston raisligi davrida xavfsizlik va barqarorlikni ta‘minlash ham hamkorlikning asosiy yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qoladi.

— Biz MDHning sohaviy organlari ishini va mamlakatlarimizning umumiy tahdidlarga qarshi kurashish borasidagi sa‘y-harakatlarini qo‘llab-quvvatlaymiz. Bu o‘rinda so‘z terrorizm, ekstremizm va kiberjinyoatchilik haqida bormoqda. Bu tahdidlarning barchasi allaqachon alohida davlatlar chegarasidan chiqib ketgan, — dedi davlatimiz rahbari.

Bugungi kunda oddiy fuqarolar, biznes vakillari, banklar, davlat tizimlariga bevosita daxl qilib, tez kuchayib borayotgan kiberjinyoatchilikka qarshi kurashishga alohida e‘tibor qaratiladi.

Eng ustuvor yo‘nalish sifatida insonlar o‘rtasidagi aloqalar ko‘rsatib o‘tdi. Aynan mana shu rishtalar ko‘p jihatdan davlatlararo munosabatlarning barqarorligini belgilaydi.

Talabalar, yosh mutaxassislar, olimlar, tadqiqotchilar va ijodiy kasb egalari ning o‘zaro muloqot qilishi, bir-biridan o‘rganishi hamda birgalikda ishlashi uchun mavjud imkoniyatlarni kengaytirish muhimligi ta‘kidlandi.

— Butun faoliyatimiz markazida inson, uning qadr-qimmat i, manfaat va imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarib turishi kerak. Faqat ana shundagina MDH ta‘lim olish, mehnat qilish, yangi loyihalar yaratish, sheriklar topish va o‘z kelajagini qurish mumkin bo‘lgan makon sifatida qabul qilinadi, — deya alohida ta‘kidladi Shavkat Mirziyoyev.

Yakunda O‘zbekistonning MDHga raisligi davrida o‘z samaradorligini isbotlagan barcha yutuqlarni saqlab qolish va shu bilan birga, bugungi kunda yangi yechimlar topish zarur bo‘layotgan yo‘nalishlar rivojiga qo‘shimcha sur‘at bag‘ishlash qat‘iy maqsad qilingani ta‘kidlandi.

O‘zbekiston Prezidenti Turkmaniston Prezidenti Serdar Berdimuhamedovga samimiy mehmondo‘stlik va sammitni yuksak saviyada tashkil etgani uchun chin dildan minnatdorlik bildirdi.

Sammit yakunlari bo‘yicha MDH doirasidagi hamkorlikning ustuvor yo‘nalishlariga oid bitim va qarorlar to‘plam i ozlandi.

Shu bilan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Turkmanistonga amaliy tashrifi yakunlandi.



YANGI O'ZBEKISTON

Prezidentimiz maktablarda 2018-yildan buyon yangi avlod darsliklari yaratilishi, joriy yilda 324 ta darslik qayta ishlanganini ta'kidladi. Ammo eng yaxshi darslik ham talqinchi ustoz qo'lidagina jonli bilimga aylanadi. Germenevtik saviyasi past pedagog darslikni mazmunini ochmasdan yodlatadi, saviyasi yuqorisi esa uni o'quvchi hayoti bilan bog'lab, mustaqil xulosaga undaydi.

KO'ZGU 5

2026-yil 10-oktabr, 210-son

Nuqtayi nazar

Mulohaza

TEKNOLOGIYA BILIM BERADI, USTOZ ESA QALB



Rahimboy JUMANIYOZOV, pedagogika fanlari doktori, professor

Axborotni izlash, saralash va taqdim etish vazifasini zamonaviy katta tezlikda bajarmoqda. Ammo bolaning qalbiga yo'l topish, unga Vatanga muhabbat, halollik, mas'uliyat va mehnatsevarlik tuyg'usini singdirish faqat jonli inson, ya'ni ustozning qo'lidan keladi. Prezidentimiz ustoz va murabbiylar bilan o'tkazilgan uchrashuvda aynan shu haqiqatga tayanib, ustozni "mehr daryosi", "ezgulik bulogi" va "ma'rifat quyoshi" deb ta'rifladi.

Tashabbuslar mohiyati

Uchrashuv davomida bayon etilgan fikrlarni tahlil qilsak, ularning markazida bir g'oya turganini ko'ramiz: ta'limning asosiy sarmanzili bino, jihoz yoki hisobot raqamlari emas, balki o'qitish mazmuni, sifati va ustozning ijtimoiy maqomidir. Keyingi o'n yilda 1 million 800 ming o'rinni bog'chalar va 1,5 million o'rinni maktablar barpo etildi, 10 mingdan ziyod ta'lim muassasasi zamonaviy ko'rinishga keltirildi. Prezidentimiz bu natijalarni e'tirof etib, endi "binolardan ham muhimroq masala — o'qitish mazmuni va sifati" degan xulosaga urg'u berdi. Bu ta'lim siyosatida miqdordan sifata o'tishning ochiq e'lonidir.

Tashabbuslarni besh yo'nalishda umumlashtirish mumkin.

Birinchisi, ustoz maqomini mustahkamlash — Abdulla Avloniy nomidagi davlat mukofotini ta'sis etish, "Yil o'qituvchisi" tanloviga bog'cha tarbiyachilari va texnikum ustalarini kiritish, xalqaro va milliy sertifikatga ega o'qituvchilarga 50 foiz ustama to'lash, ming pedagogni xorijda stajirovkadan o'tkazish.

Ikkinchisi, natijaga asoslangan boshqaruv — maktablar faoliyatini baholash uchun "sifat indeksi"ni joriy etish, ilg'or maktablarga boshqalarning o'sishiga ko'maklashgani uchun 30 foiz ustama belgilash.

Uchinchisi, majburiylikdan tanlov erkinligiga o'tish — malaka oshirish bo'yicha majburiy bir oylik kurslar o'rni o'rniga kasbiy rivojlanish vaucherlari berish, pedagogning 18 soatdan 72 soatgacha bo'lgan o'quvni o'zi tanlashi.

To'rtinchisi, ta'lim bosqichlari uzviyligi va kasbga yo'naltirish — maktabdan boshlab fanlarni chuqur o'rganish, dual ta'limni texnikumlardan oliygo'hlargacha kengaytirish.

Beshinchisi, tenglik va xilma-xillik — inklyuziv ta'lim, xususiy maktablar va texnikumlarni qo'llab-quvvatlash, xorijning eng kuchli 300 universiteti filiallarini jalb etish.

Mazkur tizimda har bir tashabbus bir-birini to'ldiradi. Masalan, bog'chada o'yin orqali qobiliyatlarini kashf etilgan bola maktabda fanlarni chuqur o'rganish imkoniyatiga, so'ngra kasbiy yoki oliy ta'limda korxona buyurtmasi asosidagi dual ta'limga yo'l topadi. Bunda har bir bosqichdagi ustoz ushbu zanjimning teng huquqli halqasi bo'lib qoladi.

Jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati

Prezidentimiz belgilagan tashabbuslarning jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati, avvalo, ijtimoiy-ma'naviy barqarorlik,

Har bir millatning taqdiri, avvalo, maktab ostonasida, ustoz va shogird o'rtasidagi suhbatda hal bo'ladi. Abdulla Avloniy tarbiyani biz uchun yo hayot, yo mamot, yo najot, yo halokat, yo saodat, yo falokat masalasi deb ta'riflaganidan buyon bir asrdan ortiq vaqt o'tgan bo'lsa-da, bu hikmatli so'zlar bugun ham o'z ahamiyatini yo'qotgan yo'q. Aksincha, yanada dolzarb bo'lib bormoqda. Chunki sun'iy intellekt bilim olish va mehnat qilish usullarini tubdan o'zgartirayotgan hozirgi pallada ta'limning maqsadi haqida qayta o'ylash zarurati tug'iladi.

Sifat mezonlari

Yuqorida sanab o'tilgan barcha tashabbuslar oxir-oqibat sinf xonasida, ustozning so'zi, nigohi va muomalasida ro'yobga chiqadi. Darslik yangi, bino zamonaviy bo'lishi, kredit va imtiyozlar berilishi muhim, ammo bolaga ta'sir ko'rsatadigan birlamchi omil ustozning shaxsi va so'zidir. Shuning uchun ta'lim sifatining chinakam mezonlari pedagogik mahoratdir.

Pedagogik mahorat pedagogning bilim, kasbiy ko'nikma, shaxsiy fazilat va ijodkorlik uyg'unligida namoyon bo'ladigan yuksak kasbiy darajadir. U to'rt tarkibiy qismdan iborat: fan va metodika bo'yicha chuqur bilim; o'quvchi ruhiyatini tushunish va unga mos usul



o'qituvchi yetishmasligining uch barobar kamaygani, 40 ming muallimning 1 ming dollardan yuqori maosh olayotgani kasbning nufuzi tiklanayotganini ko'rsatadi. Pedagog o'z kasbidan moddiy va ma'naviy qoniqish topmas ekan, yuksak sifatlarni talab qilish adolatdan bo'lmaydi. Shu bois, rag'bat va mas'uliyat uyg'unligi islohotning asosiy qoidasi bo'lishi kerak.

Tenglik va tanlov erkinligi prinsiplari ham jamiyat taraqqiyotining muhim shartidir. Ikki yilda inklyuziv sharoit yaratilgan maktablar soni qariyb besh barobar oshib, 3 ming 591 ta yetgani alohida ehtiyojga ega bolalar tengdoshlari bilan bir muhitda o'qishi va o'sishiga yo'l ochadi. Bunday muhitda sog'lom bola ham hamdardlik, bag'rikenglik va bir-biriga ko'mak berish madaniyatini o'rganadi. Xususiy maktablar va texnikumlar uchun berilayotgan imtiyozlar esa davlat ta'lim tizimini almashrtiraydi, aksincha, sog'lom raqobat orqali sifatlarni oshiradi va davlat maktablariga ham o'z tajribasini boyitish imkonini beradi.

Maktabgacha ta'limga berilayotgan e'tibor chuqur ilmiy asosga ega. Zamonaviy psixologiya va pedagogika bolaning shaxs sifatida shakllanishida dastlabki yillar hal qiluvchi ekanini tasdiqlaydi. Bog'chani bolaning qobiliyatini kashf etiladigan maskan deb bilish, o'yin orqali ta'lim dasturini 38 mingdan ortiq bog'chaga joriy etish, 180 ming tarbiyachini o'qitish kelajakdagi o'qish motivatsiyasi va ijodiy fikrlashning poydevori qo'yilayotganini bildiradi.

Shuningdek, "sifat indeksi" va vaucherlar tizimi ta'lim boshqaruvida yangi madaniyatni shakllantiradi: nazorat o'rni o'rniga tayanch, ko'rsatma o'rni o'rniga tanlov, hisobot o'rni o'rniga natija beradi.

Uning ma'nosi shuki, o'qitish axborotni bir kishidan boshqasiga uzatish emas, balki ma'noni birgalikda yaratishdir. O'quvchi har bir yangi bilimni o'z tajribasi, til va dunyoqarashi orqali talqin qiladi, ustoz esa shu talqinning qanday kechayotganini ilg'ab, uni to'g'ri yo'lga solishi kerak.

Prezidentimiz maktablarda 2018-yildan buyon yangi avlod darsliklari yaratilishi, joriy yilda 324 ta darslik qayta ishlanganini ta'kidladi. Ammo eng yaxshi darslik ham talqinchi ustoz qo'lidagina jonli bilimga aylanadi. Germenevtik saviyasi past pedagog darslikni mazmunini ochmasdan yodlatadi, saviyasi yuqorisi esa uni o'quvchi hayoti bilan bog'lab, mustaqil xulosaga undaydi.

Pedagogik mahoratning yana bir muhim qirras — pedagogik takt va axloqiy obro'. O'quvchilar ustozning aytgan so'zidan ko'ra ko'proq uning o'zi qanday yashayotganiga qaraydi. So'zi bilan ishi bir bo'lgan, va'dasiga vafo qiladigan, o'quvchini xatosi uchun haqorat qilmasdan to'g'ri yo'lga boshlaydigan pedagog shogirdining qalbidagi abadiy iz qoldiradi. Sharq pedagogik tafakkurida ustoz hamisha axloq va odob timsoli bo'lgan; Yusuf Xos Hojib, Kaykovus va Alisher Navoiy asarlarida bilim egasi bo'lish bilan birga so'zga mas'uliyatli bo'lish ham yuksak fazilat sifatida ulug'lanadi.

Shu ma'noda, mamlakatimizda pedagog kadrlar tayyorlash tizimiga alohida e'tibor qaratilayotgani diqqatga sazovor. Kelasi o'quv yilidan tarbiyachilar uchun pedagogika oliygo'hlari o'qish muddatining to'rt yildan uch yilga qisqarishi, bog'chada kamida besh yil ishlagan tarbiyachi yordamchilariga ham shunday imkoniyat berilishi kasbga kirish yo'lini kengaytiradi. Ammo muddat qisqararkan, o'quv dasturlari sifati va zichligi pasaymasligi kerak. Buning uchun ishlab turib o'qiydigan pedagogga masofaviy va aralash formatdagi dasturlar, tajribali ustozning rahbarligi va amaliy mashg'ulotlarning ko'paytirilishi muhim shartdir.

Olimpiada g'oliblarini tayyorlagan ustozlarga to'g'ridan to'g'ri oliy toifa berilishi, boshlang'ich sinflar uchun fan olimpiadalari yo'lga qo'yilishi iste'dodli bolalarni erta aniqlashga xizmat qiladi. Bunda g'oliblarga emas, har bir bolaga e'tibor berish tamoyilidan chekinmaslik lozim: masbobaq o'quvchini qiziqitirishi, ruhiy bosim o'tkazmasligi kerak. Shu nuqtai nazardan, ustoz o'quvchining yutug'ini ham, muvaffaqiyatsizligini ham hurmat bilan qabul qilib, undan o'sish imkoniyati sifatida foydalana bilishi, ya'ni pedagogik taktini yuqori darajada egallagan bo'lishi lozim.

Oliy ta'limda esa ilmiy-pedagogik kadrlarning pedagogik mahorati muammosi alohida ko'tarilishi zarur. Ko'p olimlar o'z sohasi mutaxassisi bo'lsa-da, talabaga bilimni tushunarli va qiziqarli yetkazishi mahorati yetishmasligidan aziyat chekadi. Dual ta'limda korxonadan talabaga biriktiriladigan ustozlar ham, oliygo'hlari o'qituvchilari ham pedagogik mahorat, nutq madaniyati va muloqot ko'nikmalari bo'yicha maxsus tayyorgarlikdan o'tishi zarur. Shunda ta'lim va ishlab chiqarish o'rtasidagi hamkorlik faqat hujjatlar darajasida qolmay, chinakam o'qitish sifatiga aylanadi.

Prezidentimizning uchrashuvda bildirgan tashabbuslari majmui ta'lim siyosatida mazmun va sifatga, ustoz maqomiga, natijaga va uzviylikka asoslangan yangi bosqichni anglatadi. Mukofotlar, ustamalar, vaucherlar, sifat indeksi, dual ta'lim va xalqaro hamkorlik — bularning bari ta'limning asosiy subyekti bo'lgan ustozga ishonch va uning mas'uliyatini oshirish vositasidir. Ustozni e'zozlash bir kasb egasini emas, butun bir millat kelajagini e'zozlashdir. Bu so'zlarni amaliy ishlar bilan tasdiqlash har birimizning ilmiy, kasbiy va insoniy burchimizdir.

TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH — ertangi kunni barpo etishning eng muhim bo'g'ini

Bugun davlat siyosatining asosiy maqsadi ham yoshlarning sifatlari ta'lim olishiga erishish, qobiliyati va iste'dodini ro'yobga chiqarish uchun zarur shart-sharoit yaratib berishdan iborat. Zero, ta'limni rivojlantirish yangi O'zbekistonni barpo etishning eng muhim bo'g'inidir.



Rasul SOATOV, falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Agar mamlakatimiz ta'lim tizimidagi o'n yil avvalgi holatni bir surat misolida tasavvur qilsak, u oq va qora tasvirga o'xshaydi. Bugungi o'qitish tizimida qo'lga kiritilayotgan yutuqlarni ko'rib, odamning aqli shoshib qoladi. O'sha davrda kuchli o'qituvchilar, iqtidorli bolalar yoki katta maqsadlar bo'lmaganmi? Albatta, bo'lgan, ammo ularni ro'yobga chiqarish uchun imkoniyatlar ancha kam edi. Bugun esa manzara butunlay boshqacha. Eng muhimi, bu o'zgarish o'qituvchiga munosabatdan boshlandi. So'nggi o'n yilda pedagoglar maqomini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi.

Prezidentimiz o'qituvchining jamiyatdagi maqomi yuqori bo'lishi zarurligini ko'p ta'kidlaydi. Shuningdek, qabul qilingan qarorlar pedagogning nafaqat mehnat sharoitini yaxshilash, balki bu sohaga munosabatni bosqichma-bosqich o'zgartirishni taqozo etdi. Ya'ni o'qituvchini dars jarayonidan chalg'itib, vazifasiga oid bo'lmagan ishlarga jalb etish ta'qiqlandi. Muallimlarning ish haqi miqdori oshirilib, kasbiy imkoniyati kengaydi. Pedagog maqomi Konstitutsiya darajasida kafolatlandi.

Davlatimiz rahbari tashabbusi bilan yo'lga qo'yilgan "Yil o'qituvchisi" tanlovi esa o'qituvchilarni yangi mamlakatdagi ustozlarga ta'lim berishda qat'iyat bilan ishlashga undamoqda. Ushbu bellashuvda mamlakatimizning barcha hududidan 46 mingdan ortiq pedagog ishtirok etdi. Tanlovda o'qituvchilarning bilim, ko'nikmalari va dars o'tish uslubi baholandi. Ayniqsa, ta'lim sifatlari oshirishga xizmat qiladigan ilg'or tajribaga alohida e'tibor qaratilgan. 208 pedagog o'z tuman va shahrida birinchi o'rinni egalladi. Ularning har biriga 616 million so'mdan pul mukofoti berildi. O'qituvchining kasbiy mahoratiga bunday e'tibor, albatta, ta'lim jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Prezidentimiz shu yil 30-sentabr kuni "Yangi O'zbekiston" universitetiga tashrif buyurib, ta'lim sohasidagi islohotlar va kelgusidagi rejalarga bag'ishlangan ko'rgazma bilan tanishdi. Ta'limning uzviyligini ta'minlash borasidagi ishlar, erishilgan natijalar va kelgusi rejalarni taqdimotini ko'zdan kechirdi. Davlatimiz rahbari bir guruh o'qituvchi va murabbiylar bilan uchrashib, ularning takliflari va tashabbuslarini tingladi.

Uchrashuvda qayd etilganidek, bugun oliy ta'limdagi o'zgarishlar ko'lami ancha

keng. Xususan, qabul kvotasi ko'paygani va xususiy sektorga katta e'tibor qaratilishi tufayli bugun talabalar soni 1 million 600 mingga yetdi. Yettita oliygo'hlari 17 ta fan bo'yicha nufuzli xalqaro reytinglarga kirdi. Universitetlarga akademik, tashkiliy va moliyaviy mustaqillik berildi.

Endi bitiruv ishlari va dissertatsiyalar amaliy muammolar yechimiga yo'naltiriladi. Professor-o'qituvchilar va iqtidorli talabalar ishtirokida kreativ klublar tuzilib, xususiy sektor ehtiyojiga mos ilmiy ishlanmalar ko'paytiriladi. Oliygo'hlarni xalqaro tan olinadigan, ilg'or standartlarga asoslangan milliy ta'lim dasturlarini ishlab chiqishga o'tadi.

Dual ta'lim yangicha yondashuv asosida yo'lga qo'yiladi. Kelasi yildan "korxona — oliygo'hlari — maqsadli kadr" tizimi 75 ta oliy ta'lim muassasasida, 2028-yildan barcha oliygo'hlarda amal qiladi.

Ish beruvchi o'ziga kerakli nomzodni o'qitish bo'yicha OTMga buyurtma beradi. Nomzod testsiz, suhbat asosida qabul qilinadi. Ishga olingan talabaga to'langan maoshning yarmini davlat qoplaydi.

Korxona tomonidan biriktirilgan ustozga OTM pedagoglar oyligiga teng miqdordagi qo'shimcha haq to'laydi. Korxona oliygo'hlari yoki talaba yashaydigan joydan uzoq bo'lsa, ijara xarajati qoplanadi. O'qish va ishda yaxshi natija ko'rsatgan talabalar ikkinchi kursdan davlat grantiga o'tadi.

Endi oliygo'hlarni xalqaro tan olinadigan, ilg'or standartlarga asoslangan milliy ta'lim dasturlarini ishlab chiqadi. Maqsad xorijiy standartlarni milliy ta'lim mazmuni bilan uyg'unlashtirib, talabani jahonda tan olinadigan andozaga muvofiq tayyorlashdir.

Qisqasi, eng muhim o'zgarish ta'limga munosabatda yuz berdi. Bugun ta'lim mamlakat taraqqiyotining poydevori, pedagog esa ertangi kun taqdiriga bevosita bog'liq inson sifatida e'tirof etilmoqda.



Mustaqillik har doim ham bayroq ko'tarilgan yoki huquqiy hujjat qabul qilingan kundan boshlanmaydi. Ba'zan u ancha avval — millat o'z tarixini qayta eslagan, o'z nomini g'urur bilan aytgan va kelajagini o'z irodasi bilan tasavvur qila boshlagan pallada tug'iladi. Siyosiy istiqlol davlatga huquqiy erkinlik bersa, ma'naviy istiqlol insonni qaram tafakkurdan xalos etadi.



Rustam MIRVOHID, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, shoir

Ustoz Erkin Vohidovning 1968-yilda yozilgan "O'zbekim" qasidasi ana shunday ma'naviy uyg'onishning baland pardasi edi. O'zbekiston hali sobiq ittifoq tarkibida bo'lganda shoir o'zbek nomini qadimgi tamaddun, ilm-fan, she'riyat, davlatchilik va ozodlik uchun kurash bilan bir qatarga qo'ydi. Biz, shogirdlari uchun bu qasida faqat adabiy matn emas, ustozdan qolgan milliy g'urur va fuqarolik mas'uliyati sabog'idir.

Qasidani tug'dirgan hamiyat

Erkin Vohidov bizga aytib bergan xotiraga ko'ra, qasidaning tug'ilishi bir qarashda kichik, mohiyatan esa og'riqli voqeadan boshlangan. Bolaligidan aniq fanlar, ayniqsa, falakiyotga qiziqqan shoir 1966-1967-yillarda Moskvadagi observatoriyalardan biriga kiradi. Devorda Kopemik, Kepler va Galiley singari jahon falakiyotining boshqa buyuk namoyandalari saf tortib turar, ammo 1018 ta yulduz joylashuvini jadvalga bitgan Mirzo Ulug'bekning surati yo'q edi. Shoir buni muzeychilik nuqsoni emas, millat tarixini umumbashariy xotiradan chetlatgan mafkuraning "qilmishi" deb his qiladi. Shu bo'sh joy uning hamiyatiga tegib, elu yurtning shonli o'timishini tarannum etadigan asar yozish istagini uyg'otadi.

Qasidaga nom va ohangni esa Alisher Navoiy berdi. Hazrat devonidagi bir bayt shoirning butun o'x-yayolini band etdi:

*Menga shohtar xil'ati ne,
el tomosho qilg'ali —
O'zbekim boshida qalpoq,
egnida shirdog'i bas.*

Navoiydagi "o'zbekim" XX asr shoiri tafakkurida "o'zbekim" radifiga aylandi. Shu tariqa Moskvadagi kamitish og'rig'i bilan Navoiydan kelgan milliy sado tutashdi, qariyb bir yil yozilgan qasidaning ma'naviy o'zagi shakllandi.

Demak, "O'zbekim" bir lahzalik ilhomdan tug'ilgan faxriya emas.

U ko'rilgan kamitish, anglangan tarix va Navoiydan olingan ma'naviy madadning sintezi edi. Ulug'bek suratining devorda yo'qligi qasidadagi "osmonga qo'yilgan narvon"ga, Navoiyning "o'zbekim"i esa butun asarni birlashtirgan radifga aylandi.

Pinhon tarix va ikki Renessans

Tarixingdir ming asrlar ichra pinhon, o'zbekim...

Birinchi misradagi eng og'ir ma'no "ming asrlar"dagina emas, "pinhon" so'zidir. Shoir xalqning tarixi yo'qligini emas, haqiqati yashirilganini aytadi. Pomir va oqsoch Tiyonshon, Afrosiyob va O'rxun xati guvohlikka chaqiriladi, "o'zbekim" radifi esa tarqoq davrlarni yagona milliy taqdirga bog'laydi.

Qasidadagi tarixiy nomlar quruq sanoq yoki bezak emas: har biri milliy xotiraning uzilgan halqasini qayta ulaydigan dalildir. Radifning har bandda qaytishi esa etnik mansublikni bildiruvchi so'zni qadr-qimmat, tarixiy xotira va ma'naviy birlik formulasiga aylantiradi.



Istiqlol to'qigiga QO'YILGAN NARVON

Erkin Vohidov millat ulug'vorligini hudud zabti bilan emas, insoniyat tafakkuriga qo'shgan ma'rifati bilan o'lchaydi. Xorazmiy algoritmi va aniq tafakkurni, Beruniy qomusiy bilimni, Forobiy falsafa va komil jamiyat g'oyasini ifoda etib, Birinchi Sharq Renessansining ma'naviy nasabnomasini tuzadi. Ikkinchi Renessans esa Ulug'bek va Navoiy timsollarida yuksaladi:

Tuzdiyu Mirzo Ulug'bek Ko'ragoniy

Sirli osmon to'qiga ilk qo'ydi

Mir Alisher na'rasiga

She'riyat mulkida bo'ldi

shohu sulton, o'zbekim.

Moskva observatoriyasidagi alam birinchi baytda badiiy adolatga aylanadi: devorda yo'q siymo qasidada osmonga narvon qo'ygan alloma bo'lib qad rostlaydi. Ulug'bek millat tafakkurini koinotga ko'targan bo'lsa, Navoiy uning tilini jahon minbariga olib chiqqani shoirning favqulodda metaforalari orqali alohida uyg'ulanadi.

Tarix jarohati va erksevar qon

"O'zbekim"dek qasidalar faqat shonli o'tmish madhiyasidan iborat emas. Shoir shamshir o'ynatib o'tgan xoqonu sultonlarni, qurbon umrlar, talangan mulk va vayron yurtini ham yashirmaydi:

O'tdilar sho'rlik boshingdan

o'ynatib shamshirlarin,

Necha xoqon, necha sulton,

Necha ming xon, o'zbekim.

Yog'di to'rt yondin asrlar

boshingga tiyri kamon,

Umri qurbon, mulki toroj,

yurti vayron, o'zbekim.

Uch ming yillik davlatchilik mezonidagi shartli hisobga ko'ra, tashqi hukmronlik va siyosiy qaramlik davrlari jami qariyb 860 yilni tashkil etadi: Eron saltanatlari — 200, Aleksandr Makedonskiy istilosi va oqibatlari — 180, arablar hukmronligi — 200, mo'g'ullar istilosi — 150, Rossiya imperiyasi va sovet tuzumiga qaramlik — 130 yil. Bu bosqichlar hududiy qamrovi va xususiyati bilan farq qilsa-da, "umri qurbon", "mulki toroj", "yurti vayron" ifodalalarining tarixiy zaminini ko'rsatadi.

Biroq o'zbek xalqi qasidada faqat oqiz qurbon sifatida tasvirlanmaydi. Ko'rgan mislsiz jabrlari ortidan Shoh Mashrabdek isyon ko'taradi:

Davr zulmiga va lekin bir umr

bosh egmadig,

Sen — Muqanna, sarbador — sen,

erksevar qon, o'zbekim.

Muqanna va sarbadorlar xalq vujudida asrlar davomida oqqan erksevarlik qonining ramziga aylandi. 1968-yil sharoitida "davr zulmi", "bosh egmaslik" va "erksevar qon"ni bir bandda birlashtirish ochiq siyosiy bayonot emas edi, ammo zamondosh o'quvchi qalbidaga qaramlik va ozodlik haqidagi savolni muqarrar uyg'otadi.

"Davr zulmi" degan ifoda, ayniqsa, teran: u zulmni bitta hukmdor yo bosqinchidan kengroq, butun tarixiy-siyosiy tizim darajasiga ko'taradi. "Bir umr bosh egmadig" esa xalq jisman mag'lub etilishi mumkinligini, ammo uning ma'naviy irodasini batamom bo'ysundirib bo'lmashligini anglatadi. Tarixiy jabr shu tariqa ojizlik xulosasi emas, toblangan iroda manbaiga aylandi.

Ilk taqdimotda sukutni yorgan olqish

Qasida bitgach, ustoz uni hali hech qayerda o'qimagan edi. 1968-yillarda Yozuvchilar uyushmasidagi "Bir she'r kechasi"da qoida qat'iy edi: shoir bitta she'r o'qiydi — olqish olsagina davom etadi, aks holda minbardan tushadi. Erkin Vohidov ming hayajon bilan "O'zbekim"ni o'qiydi. "O'qiyapman, o'qiyapman... davra suv quygandek jim. O'qib ham bo'ldim. Sukunat...", deya xotirilgan edi ustoz.



Bu befarqlik emas, so'zning qudrati va uni ochiq olqishlash xavfini birdek his qilgan sukut edi. Shunda eng orqa qatordagi bir inson tik turib qarsak chaladi. Yakkala olqish sukut devorini yoradi: butun zal oyoqqa qalqib, qariyb besh daqiqa qarsak chaladi. Keyingi navbatdagi Abdulla Oripov minbarga chiqib: "Bugun men she'r o'qimayman. Ruxsat bersangizlar, Erkin aka "O'zbekim"ni yana bir marta o'qib bersalar", deydi. Qasida qayta o'qiladi, qo'lyozma qo'lma-qo'l ko'chiriladi. Shu kuni asar muallif mulkidan xalq ma'naviy mulkiga aylandi.

Bir kishining tik turishi butun davraning qalbidagi tuyg'uni harakatga keltirdi. Olqish endi she'ming badiiy qimmatiga berilgan baho emas, xalqning o'z nomi va tarixini baralla eshitish ehtiyojining ifodasi edi. Abdulla Oripovning o'z navbatidan kechishi esa buyuk iste'dodning buyuk iste'dod oldidagi samimiy e'tirofi bo'lgandi.

"Lek"ka jo bo'lgan jasorat

Qasida matbuotda e'lon qilingach, Markazqo'mning mas'ul xodimlaridan biri shoirni chaqirib, asarda Lenin, inqilob, rus xalqi, Moskva va Kremning "xalqimizga ta'siri" aytilmaganini tanbeh qiladi, shu mavzularni kiritishni, qofiyani esa shoirning o'zi topishini talab etadi. Bu tahrir emas, qasidaning bosh qahramoni xalqning o'zi ekaniga daxl qilish edi.

Menga Pushkin bir jahonu

menga Bayron bir jahon,

Lek Navoiydek bobom bor,

ko'ksim osmon, o'zbekim.

Mutasaddi "lek" zidlov bog'lovchisini "ham" bog'lovchisiga almashtirishni taklif etadi. Ustoz bu taklifga "Kechirasiz, qasidaning butun kuchi shu "lek" so'ziga qo'lingan", deya qat'iy javob beradi. Ya'ni "ham" Navoiy Pushkin va Bayron bilan bir qatorga tizar edi, "lek" esa ularning buyukligini inkor etmay, Navoiyning lirik qahramon uchun bobo, milliy xotira va ma'naviy ildiz sifatida mutlaqo boshqa maqomini belgilardi. Shoir bir bog'lovchini emas, xalqning o'z tarixiga mustaqil baho berish huquqini himoya qildi.

Bu yerda jahon adabiyoti milliy adabiyotga qarshi qo'yilmaydi. "Menga Pushkin bir jahon", "menga Bayron bir jahon" — umumbashariy madaniyatga ehtirom, "lek Navoiydek bobom bor" — o'z ma'naviy qiblasini anglashdir. Vohidov mahoratini qarangki, birgina zidlov bog'lovchisiga mustabid mafkura bilan milliy o'zlik o'rtasidagi katta tarixiy ziddiyat sig'dirilgan.

"O'zbekim" "Guliston" jurnalida bosilgach, xotiralarda qayd etilishicha, tahririyat faoliyatiga chek qo'yildi, jurnal vaqtincha yopiladi, Erkin Vohidovning davlat ishida ishlashiga to'siq qo'yiladi va shoir qariyb besh yil ishsiz qoladi. O'sha kezlarda Abdulla Oripov ham "Tilla baliqcha" va "Birinchi muhabbatim" she'rlari uchun tazyiqqa uchraydi. Asarni to'xtatish qiyin bo'lgach, mualliflarni ijtimoiy jihatdan yakkalashga urinilgan edi.

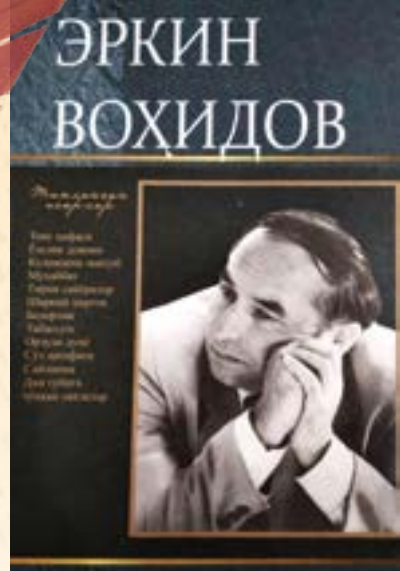
Shoirni asragan tungi qo'ng'iroq

Sharof Rashidovning rafiqasi Xursanoy aya Rashidovaning 1991-yil "Saodat" jurnalida chiqqan "Tungi qo'ng'iroq" subhati bosimning jiddiyligini ko'rsatadi. Uning guvohligiga ko'ra, respublika Davlat xavfsizlik ko'mitasi raisi kechasi Sharof Rashidovga qo'ng'iroq qilib, Erkin Vohidovni "tergov qilish" uchun shoshilinch ruxsat talab qiladi. Shunda Rashidov "Qo'ying, Erkin Vohidovni sizdan ko'ra yaxshiroq bilamiz. Tegmang, shoirni bezovta qilmang", deb talabni rad etadi. Bu arxiv hujjati emas, Xursanoy Rashidovning guvohligi, ammo uning ma'nosi ulkan: respublika rahbari bir ijodkor bilan birga endigina uyg'onayotgan milliy xotirani ham qaqshatqich zarbadan asradi.

Tazyiqqa qarshi adabiy vazifa

Sharof Rashidov himoyani bir rad javobi bilan cheklamaydi. Erkin Vohidov xotirlashicha, u ikki shoirni chaqirib, xalq olqishiga sazovor otashin she'rlarini e'tirof etadi va ayni ijodiy kamol palatasida kuchlarini jahon adabiyoti durdonalariga safarbat etishni taklif qiladi: Erkin Vohidovga "Gutenberg "Faust"ini, Abdulla Oripovga Dantening "Ilohiy komediya"sini tarjima qilish vazifasini beradi, shuningdek, sara she'rlarini Moskvada chop ettirishga va'da qiladi. Bu ta'qib va ishsizlikdan sinib qolmaslik uchun ikki iste'dodni ulkan ijodiy maqsad bilan band etish siyosati edi.

Qabulxonadagi yana bir ijodkor bu suhbatdan xabar topib, o'z she'rlarini ham ular qatori Moskvada chiqarishni so'raydi va rozilik oladi. Buni eshitgan Vohidov agar o'sha asarlar bilan bir nashrda chiqsa, o'z she'rlari bosilmaganini ma'qul ko'rishini aytadi, Oripov ham safdoshini qo'llaydi. Oqibatda ikki dahoning to'plamlari chiqmay, uchinchi ijodkorning kitobi Moskvada bosiladi. Aslida, bu rad etish aslo kibr emas, adabiy mezon va o'z ijodiy qadriini arzonlashtirmaslik sharti edi.



Arslon va qumursqalar zarbulmasali

Oradan yillar o'tib, 1982-yilda Abdulla Oripov voqeani Erkin Vohidovga bag'ishlangan "Arslon chorlaganda..." she'rida ramzga aylantirdi:

*Biz ham yuksaklarga tikkandik ko'zni,
Bizda ham bor edi matonat, bardosh.
Arslon chorlagandi qoshiga bizni,
Lekin qumursqalar bo'ldi safardosh.
Jami tiriklikka tanish bu xatar,
Qumursqa yaralgan yoppa talarga.
Do'stim, alam qilar, arslon bexabar,
Yem bo'lib ketsak shu qumursqalar.*

Ustoz Erkin Vohidovning javobida ramzlar

doirasi yana kengaydi:

*Bilaman, azizim, menga ham ayon,
Qumursqa zotining nadir tashvishi.
Arslonning boshida lek o'zga xayol,
Qumursqalar bilan qanchalik ishi?!
Ular yeb bitirsa bizni beomon,
Bilmam, kim g'am chekar,
kim bo'lar mamnun.
Lekin qarsak chalik, kular u zamon,
Arslonning yonida o'tirgan maymun.*

"Arslon" — katta davlat va millat tashvishi bilan band rahbar, "qumursqalar" — iste'dodni mayda manfaat va hasad bilan yemiradigan muhit, "maymun" esa bu yemirilishdan manfaatdor soxta sadoqat timsolidir. Ikki she'r shaxsiy xafagarchilik emas, iste'dod va muhit, katta niyat va amaldorlik o'rtasidagi ziddiyat haqidagi zarbulmasal bo'lib qoldi.

Sharof Rashidovning tutumi ham shu ramziy manzarada aniqroq ko'rinadi: u ikki shoirni shunchaki mashhur ijodkor emas, millatning kelajak ma'naviy tafakkurini belgilaydigan siymolar sifatida anglagan. Tungi qo'ng'iroqdagi himoya va keyingi katta tarjima vazifalari o'zbek adabiyotining ikki buyuk yo'lini asrashga xizmat qildi.

Kitobdan oldin xalqqa kirgan qasida

Sherali Jo'rayev xotirasiga ko'ra, 1968-yilda ikkinchi kurs talabasi bo'lgan xonanda Erkin Vohidov mahallasidagi to'yda shoirning shifokor qo'shnisidan hali matbuotda chiqmagan qasidani eshitadi. Avval nusxa berishga cho'chigan suhbatdosh keyin matnini to'y stolidagi sariq qog'ozga ko'chirib beradi. Sherali Jo'rayev talabalar shaharchasiga qaytib, rubob topadi,

she'rni bir kechada yodlaydi va tonggacha kuy bastalaydi. Uch-to'rt kundan so'ng Chig'atoy qabristoni ortidagi xonadonlardan birida "Tarixingdir" deb eng baland pardadan boshlangan ilk ijro davrarni jim qiladi, qo'shiq tugaganda esa hovli hayqiriqqa to'ladi.

Bu sahna asarning keyingi taqdirini ramziy ifodalaydi. Avvaliga eshitishga tayyor bo'lmagan davra birinchi nidodan keyin sukutga cho'madi. Chunki "Tarixingdir" qo'shiqning boshlanishigina emas, tarixidan uzog'lashirilgan xalqqa qaratilgan ma'naviy bong edi. Shu tariqa qasida kitob sahifasiga kirmasidan avval xalq qalbiga kirdi.

Istiqlolgacha bo'lgan yigirma uch yil

"O'zbekim" 1968-yilda yozildi, O'zbekiston 1991-yilda davlat mustaqilligiga erishdi — o'rtada yigirma uch yil. Bir she'rni istiqlolning bevosita siyosiy sababi deysish to'g'ri emas, ammo siyosiy o'zgarish ma'naviy zaminsiz sodir bo'lmaydi. Atoqli alloma Omonulla Madayevning guvohligicha, maktab o'quvchilari va talabalar qasidani to'liq yod olgan, uchrashuvlarda o'qigan, Afrosiyob, O'rxun-Enasoy bitiklari, Muqanna, sarbadorlar, Ulug'bek, Navoiy, Bobur, Mashrab, Nodira, Furqat va Muqimiy hayoti va ijodiga qiziqish kuchaygan. She'r hissiyotdan bilimga, bilimdan o'zlikni anglashga yetaklagan.

Shu ma'noda, "O'zbekim" yashirin siyosiy dastur emas, milliy ongning she'riy dasturi edi. U xalqni avval maydonga emas, o'z qalbi va tarixiga qaytardi. Ammo o'zini anglagan inson avvalgidek qaram bo'lib qololmaydi.

Ta'kidlash joizki, qasida she'r va qo'shiq holida avlodlar xotirasida yashab, istiqlol uchun zarur bo'lgan eng muhim shartni — millatning o'z kuchiga ishonchini mustahkamladi. U siyosiy shior bermadi, lekin siyosiy mustaqillikni qabul qila oladigan ma'naviy insonni tarbiyalashga xizmat qildi.

Mustaqil davlat va yangi O'zbekiston e'tirofi

Mustaqillikdan so'ng Erkin Vohidovning she'riyat, dramaturgiya, tarjima, publitsistika va jamoat hayotidagi xizmatlari davlat miqyosida baholandi: 1999-yil 25-avgustda unga mamlakatning oliy unvoni — "O'zbekiston Qahramoni" berildi. Buni faqat "O'zbekim" uchun mukofot deb toraytirib bo'lmaydi, lekin qasida shoirning ijodiy va fuqarolik qiyofasini ifodalagan ramziy asar bo'lib qoldi. Xalq uni davlatdan ancha avval qalbidga e'tirof etgan edi.

Yangi O'zbekiston davrida xotira tirik ta'lim va tarbiya kuchiga aylandi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev 2017-yil 22-iyunda Marg'ilondagi Erkin Vohidov nomidagi bog'ni rekonstruksiya qilish loyihasi bilan tanishib, maydonni 9 gektardan 16 gektarga kengaytirish, ijodkorlar xiyoboni va shoir haykalini barpo etish, maskanni yoshlar ma'naviyatiga xizmat qildirish vazifasini belgiladi. 2018-yil 14-maydagi qaror asosida Erkin Vohidov nomidagi ijod maktabi tashkil etildi, 2018-yil iyun oyida Ijodkorlar bog'ida memorial muzey ochildi.

Uchinchi Renessansga qo'yilgan ma'naviy narvon

"O'zbekim" millatga tayyor ozodlik bermadi, unga ozodlikni istaydigan qalb, o'z qadriini anglaydigan shuur va o'tmishdan kelajakka qaraydigan nigoh berdi. Asarga mafkuraviy so'zlar qo'shish talab qilindi — shoir ichki haqiqatini saqladi. Tazyiq kuchaydi — Sharof Rashidov uni keskin ta'qibdan asradi. Rasmiy yo'llar cheklandi — xalq qasidani davrlarda kuyladi. 1991-yilda davlat mustaqil bo'ldi, biroq qasidada milliy qalb istiqloldan yigirma uch yil avval o'zini ozod his qila boshlagan edi.

Erkin Vohidov Birinchi va Ikkinchi Renessans siymolarini XX asr o'zbek o'quvchisining ma'naviy dunyosiga qaytarib, Uchinchi Renessans g'oyasining zaminini tayyorlagan ijodkorlardan biridir. Ammo Renessans o'tmish bilan faxrlanishning yangi shakli bo'lib qolmasligi kerak: Beruniy bilan maqtanib, kashfiyot qilmasak, Xorazmiyni ulug'lab, zamonaviy ilmi egallamasak, Navoiyni buyuk deb, ona tili taqdiriga befarq bo'lsak, tarixiy faxr tasallidan nariga o'tmaydi.

Ustoz Renessansning tayyor natijasini emas, uni yaratishga qodir inson qiyofasini berdi: tarixini biladigan, ona tilini sevdigan, jahon madaniyatiga ochiq, ammo hech kim oldida o'zini kam his qilmaydigan insonni. Biz, sonsiz muxlisarlari uchun "O'zbekim"ning ulug' sabog'i ham shu — meros bilan faxrlanish barobarida unga munosib bo'lish mas'uliyati. Mirzo Ulug'bek qasidada sirli osmon to'qiga narvon qo'ygan edi, Erkin Vohidovning "O'zbekim"i esa tarixiy xotira bilan kelajak tafakkurini bog'lab, istiqlol to'qi orqali Uchinchi Renessans sari qo'yilgan ma'naviy narvon bo'lib qoldi. Endi shu narvondan ko'tarilish o'zligini anglagan, ilimga tayangan va ozod fikrlaydigan avlodning vazifasidir.

“Yangi O‘zbekiston” va “Правда Востока” gazetaları tahririyaıı DM	Bosh muharrir: Salim DONIYOROV	Tahririyaıga kelgan qo‘lyozmalar taqrız qilinmaydı va muallıfıga qaytarılmaydı. Gazetaning yetkazıb berılıshı uchun obunanı rasmiylashtırıgan tashkıllıq javobgar. Gazeta tahririyaı kompyuter markazıda sahiyalandı. Gazetaning polıgrafık jihatdan sıfatlı chop etılıshıga “SHARQ” NMAK mas‘ul.	O‘zbekiston Respublikası Prezidenti Adminıstratsiyaıyası huzurıdagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyaılar agentlıgi tomonidan 2020-yıl 13-yanvarda 1047-raqam bilan ro‘yxatga olingan. Nashr indeksi — 236. Buyurtma G-1046. 29213 nusxada bosıldı. Hajmi — 3 taboq. Ofset usulıda bosilgan. Qog‘oz bichimi A2. Bahosi kelishilgan narxda.	Navbatchı muharrir: Yunus Bo‘ronov Musahhih: Sherzod Mahmudov Dizayner: Zafar Ro‘ziyev
MUASSIS: O‘zbekiston Respublikası Vazirlar Mahkamasi		Bosmaxona telefonı: (71) 233-11-07.		Manzillimiz: 100060, Toshkent shahri, Shahrisabz ko‘chasi, 85-uy
Qabulxona: (71) 233-56-33 E‘lonlar bo‘limi: (71) 233-70-98	E-mail: info@yuz.uz Web-sayt: www.yuz.uz: (71) 233-47-05	Devonxona va ishonch telefonı: (71) 233-56-60	“SHARQ” nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyaıyası bosmaxonasıda chop etıldı. Bosmaxona manzılı: Toshkent shahri, Buyuk Turon ko‘chasi, 41-uy.	